

kultuur

Toimetaja Riste Uuesoo, tel 6 144 234, e-mail riste.uuesoo@epl.ee

Koolimuusika päev Muusika

► 18. novembril toimub Muusikaakadeemia koolimuusika päev, mis on pühendatud just sünniaastapäevale. Eino Tamberg tutvustavad välja Heino Kaljuste fondi tänav

Rootslase Michael Forsséni lavakujundus ja kostüümid vormivad "Romeo ja Julia" lavaloo tervikuks. FOTOD: RAUNO VOLMAR

Estonia trupi näoga slaidiballett

- ▶ "Romeo ja Julia" on korralik lavastus, kuid psühholoogiliselt elutu
- ▶ Tiit Härmi uuslavastus kannab Estonia balleti hetke kvaliteedimärki

Kristiina Garancis
kriitik

BALLETT ▶ Rahvusoper tõi laupäeval lavale uue klassikalise "Romeo ja Julia" balletiversiooni – staatilise, laiekraan-stiilis slaidiballeti.

Tiit Härmi analüütilise konstrueeriva vaimuga "korralik" lavaluugu peegeldab balletitrupi tänast hingamist, kuid kujuneb kindlaks Skandinaavia turistide magnetiks. Dekoratsioonide ja kostüümide autori rootslase Michael Forsséni tugev käsi on aga lavastuskunstniku nime vääriline – tema loodud visuaalne materjal juhib ja vormib teraviks kogu lavaloo.

Ideaalne klapp koreograafi ja külaliskunstniku vahel on seekordse "Romeo ja Julia" päästja. Härmi kaine klassikaline vorm saab elu ja ilu skandinaavilase pildiloomest. Korraliku käsitöölise hoole ja oskusega on koreograaf seadnud üksteise turjale iga misanstseeni, talletanud oma pessa ja olemisse iga üldplaaniks suubuva tantsusegmeni. Dekoratsioonide ja koreograafiliste stseenide vahetus toimub kui slaidiparaadi pil-

diklõpsatuste saatel. Üks lavatervikut haarav plaan annab tui- ma järjekindlusega järje teisele.

Seekordne tantsuteos on sõna otseses mõttes ilusa vormiga distantsballett. Kõrvaltvaatelugu. Ilma sisemise vaatepunkti ja põlemiseta. Lugu on nagu rahulik pitsšõrestiksepis. Korralikult valmis meisterdatud, kuid psühholoogiliselt elutu. Lavastuse loomisel on valitsenud kaine analüütiline mõistus. Seda ka tavaliselt "Romeo ja Julia" lavastuste nn kesketes üliefektsetes duellistseenides, mis seekord pinget ei kruvi, vaid katkematusse loo kulgemisse sulavad.

See ballett otseku näitaks õppematerjalina "Romeo ja Julia" lavastamist. Kuidas käsitöökunsti valdamisel võib valmis meisterdada korraliku lavastuse. Ehitusele midagi ette heita pole, aga hing on puudu. Mai Murdmaa "Romeo ja Julia" lavastused aastatest 1977 ja 1998 on meelde jäänud vahest mitte nii tugeva terviklahendusega, kuid sugestiivsete stseenide, põnevate koreograafiliste leidude ja tugevate tantsijaisiksuste pooldest. Need olid elavad ja hu-

BALLETT

ROMEO JA JULIA

- Sergei Prokofjevi ballett
- **Koreograaf-lavastaja:** Tiit Härmi
- **Muusikaline juht ja dirigent:** Aivo Välja
- **Kunstnik:** Michael Forssén
- **Peaosades:** Marina Tširkova ja Vladimir Arhangeliski (pildil)
- **Esietendus:** 8. novembril Estonias

vitavad koreograafitööd koos oma varjupoolte ja valgusküllasemate tahkudega.

Tänase trupi vahamudel

"Romeo ja Julia" on tänase Estonia balleti hetkeseisu vahamudel. Laval nähtu tuletab meelde selles teatris ajast aega aktuaalset paradoksi – tantsutrupis on kas troonil distsipliin, mis allutab loovuse, või loovus, mis unustab end iseendaga

mängima, eirates süsteemsust ja korda. Milline on kuldne kesktee? Kas see on selles teatris võimalik? Ideaal oleks kunstniku ja administraatori sulam, kuid selliseid geeniusi tunneb ka maailm vähe. See tükk on hea indikaator. Ta peegeldab üheselt trupi sisekliimat.

Isiksustekriis tantsulaval

Laval on noored, arenevad, värsked tantsijad, kellele uus balletijuht on andnud "sissetantsimisvõimaluse". "Romeo ja Julia" on aga ballett, mis nõuab tugevaid tantsijatüpe – nt kaks meesrolli Tybalt ja Mercutio on selleks head pähklid. Linnar Looris jäi sellest korrast meelde oma kerglase, vallatu elupõletaja sarmiga, kuid ülejäänud rollid suubusid suurde üldplaani.

On tunne, et tantsulaval on praegu isiksustekriis. Vähemalt selles balletis pole täna inimest, kes müllu sööbiks, kelle kaju oleks lavamaagiline ja kehakeel plastiliselt paeluv. Härmi koreograafiaga "Romeo ja Julia" ei meelita ka oma kunstilise põlemisega ühtegi lindu lendu tõusma, et tiivasirutust proovida.

"Romeo ja Julia" on Estonia balleti hetke kvaliteedimärk. Keskmiselt korralik lavastus. Igati endise legendtantsija vääriline. Pildiliselt on lavastus üllatusterohke ja pakub muusikanaudingut, kuid jumalik säde, mis kunstist kunsti teeb, on kuskil peidus...